

Din dragoste pentru

CÂINI

**Ghidul fundamental
al relației dintre om și câine**

de Pilley Bianchi

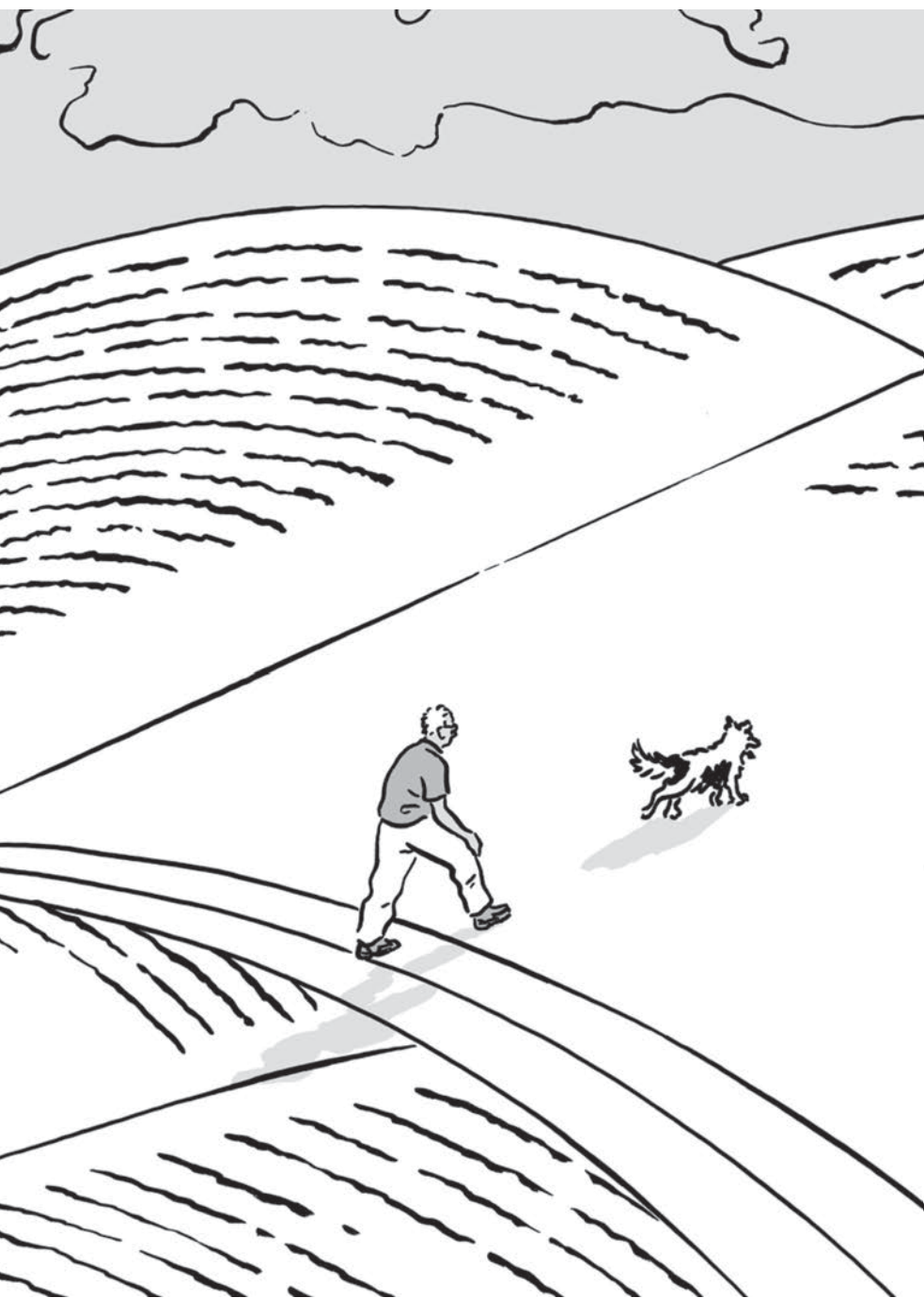
Ilustrații de Calum Heath

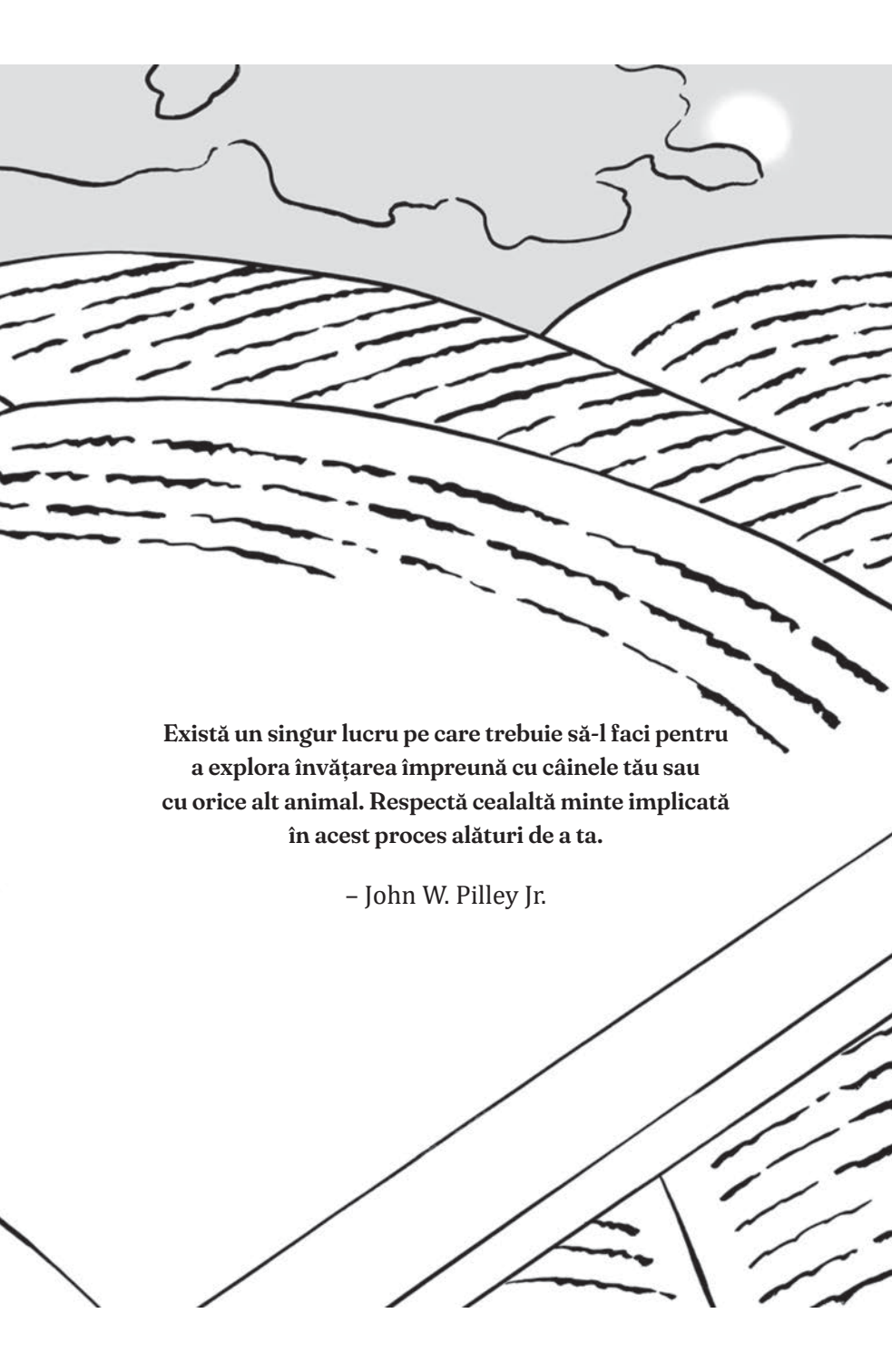
Traducere din limba engleză
de **Diana Trăncuță**

ap!
act și politon

CUPRINS

Cuvânt-înainte de Marc Bekoff	10
Introducere	15
Istoria câinelui	43
Un nou teren de joacă	82
Filozofia câinelui	100
Câinele – elemente de bază	119
POP-POP. Puterea jocului, puterea laudei	160
Câinele – următorul nivel	192
Ghidul de bună purtare al lui Chaser	193
Cuvintele contează	214
Rezolvarea problemelor	250
Cum să spui „Salut!” după ce ai spus „La revedere!”	260
Lumea de dincolo de aport	274
Mulțumiri	305
Despre autoare și ilustrator	309
Note	311





**Există un singur lucru pe care trebuie să-l faci pentru
a explora învățarea împreună cu câinele tău sau
cu orice alt animal. Respectă cealaltă minte implicată
în acest proces alături de a ta.**

– John W. Pilley Jr.

Cuvânt-înainte

În cartea *A Dog's World: Imagining the Lives of Dogs in a World Without Humans (Lumea câinilor: imaginează-ți viața câinilor într-o lume fără oameni)*, scrisă împreună cu Jessica Pierce și publicată în 2021, am pus întrebarea: „Dacă oamenii ar dispărea de pe planetă, ar supraviețui *Canis lupus familiaris*^{*}, adică câinii domesticiți, fără noi?”

Așa provocatoare cum este această întrebare – și destui oameni, inclusiv stăpâni de câini, iubitori de câini și experți în câini, au intervenit cu răspunsuri diferite –, ne ajută să înțelegem mai bine câinii contemporani. Ca un experiment de gândire evoluționistă, am analizat punctele forte și punctele slabe ale câinilor sălbatici, aflați în libertate, și ale câinilor de casă din întreaga lume, pe baza biologiei, a istoriei naturale și a puterii de observație. Am descoperit că perspectiva „supraviețuirii celui mai puternic” are multiple fațete și că nu doar câinii de o anumită mărime sau cu o anumită personalitate vor supraviețui pe cont propriu. Absența oamenilor ar fi cu siguranță un șoc pentru mulți câini, dar nu uita că ei au deja o lăbuță în lumea naturală. Jessica și cu mine am căzut de acord că o mare parte dintre ei ar supraviețui în absența oamenilor.

* Câinele (*Canis lupus familiaris*) este una dintre subspeciile lupului cenușiu, fiind un mamifer carnivora din familia *canidelor*. Este posibil să fie primul animal domesticit și cel mai folosit pentru muncă, vânătoare și companie din istoria oamenilor. Linia actuală de câini a fost domesticită din lupii cenușii acum aprox. 15.000 de ani. Deși au fost găsite în Siberia și Belgia rămășițe de câini domesticiți în urmă cu aproximativ 33.000 de ani, niciuna dintre aceste specii nu pare să fi supraviețuit după ultima glaciațiune. Testarea ADN-ului sugerează o scindare evolutivă între câini și lupi în urmă cu circa 100.000 ani, dar nu au fost găsite specimene mai vechi de 33.000 ani care să corespundă, cu certitudine, câinilor domestici de azi. (n. red.)

Haide să ne reintegrăm, cu modestie, în ecuație și să modificăm întrebarea astfel: „Ce s-ar întâmpla dacă oamenii și câinii s-ar situa pe aceeași poziție?” Ce ar fi dacă am fi capabili să ne înțelegem reciproc limbajul, dorințele și nevoile; asta ne-ar putea aduce mai aproape de eliminarea decalajului de comunicare între specii? Ce-ar fi dacă am învăța de la câini să folosim aceste sentimente pozitive și în cazul altor animale, recunoscând faptul că ei sunt o specie-portal, în ceea ce privește reducerea decalajului de empatie față de multe alte specii non-umane?

Un exemplu solid în acest sens îl reprezintă cercetările regretatului dr. John W. Pilley, care și-a propus ca obiectiv să-l învețe pe Chaser, câinele familiei, limbajul uman. Chaser a învățat numele a mai bine de o mie de obiecte și diverse noțiuni de gramatică. Dr. Pilley a furnizat date empirice care demonstrează clar că câinii noștri *sunt* pe atât de inteligenți pe cât îi credem. Da, să o învețe pe Chaser limbajul a fost minunat, dar mai impresionantă de atât a fost relația profundă pe care cei doi au construit-o. Deși nu am avut ocazia să-i întâlnesc pe John și pe Chaser, am ajuns să o cunosc pe fiica lui John, Deb Pilley Bianchi, care a fost colaboratoarea lor din culise și care continuă să ducă mai departe moștenirea lor.

Chaser este exemplul nostru când vine vorba despre ce se *poate* face pentru a îmbunătăți viața unui câine. John a dezvoltat nu doar cât de inteligentă era Chaser, ci a și atras atenția asupra ideii că mulți câini pot face ceea ce a făcut ea, dacă beneficiază de un mediu de sprijin adecvat. Este mai simplu decât s-ar putea crede.

Cartea *Din dragoste pentru câini* începe cu un plonjeu direct în „toate lucrurile chinologice”, stabilind de la început importanța de a cunoaște această specie. Urmează recunoașterea faptului că individualitatea la câini este la fel de diversă ca și la oameni – nu există un prototip universal de câine. În mod

cert, câinii sunt ființe inteligente și emoționale, fiind cei mai buni prieteni și membri ai familiei pentru mulți oameni (deși nu pentru toți). Cu toate acestea, câinii au propriile lor nevoi. Cei mai mulți dintre noi suntem de acord cu faptul că au nevoie de iubire și că sunt dispuși să ofere iubire în schimb, dar nu iubesc necondiționat; trebuie să le *câștigăm* respectul și iubirea. Trebuie să înțelegem că, asemenea copiilor, ei au nevoie de grijă pentru a ieși din aceeași rutină veche, ceea ce înseamnă să le garantăm o calitate ridicată a vieții – bunăstare canină de înaltă calitate – și libertatea de a-și manifesta firea canină inerentă.

M-am apucat să studiez comportamentul animalelor la începutul anilor 1970 și mi-am petrecut patru ani filmând haite de câini, lupi și coioți în spații largi. Derularea cu încetinitorul și analiza înregistrărilor video, cadru cu cadru, au dezvăluit modul în care animalele își mențin legăturile sociale strânse și felul în care respectă ceea ce eu numesc „regulile de aur ale fair-play-ului”: mai întâi întreabă și comunică clar, ai grijă la maniere, recunoaște când greșești și fii sincer.

I-am văzut cum se ghemuiau unul lângă celălalt, dar și cum se fugăreau, alergau, săreau și se rostogoleau unul peste altul, evident fără alt motiv decât să se distreze. Aceasta era o joacă. Joaca reprezintă un consum major de energie și poate fi periculoasă pentru câinii tineri, fie ei în captivitate sau în sălbăticie. Așadar, de ce fac asta? Nu numai că joaca îi ajută să socializeze și le oferă exercițiul fizic atât de necesar, dar îi face să se simtă bine și este distractivă.

Dacă câinelui tău îi place să se joace, lasă-l să se joace după placul inimii și chiar mai mult. Joacă-te *cu* el, răsplătește-l prin multe încurajări, spunându-i: „Ești un câine bun”. Ia-te la întrecere cu el, tăvălește-te pe jos și murdărește-te, și vei clădi încredere prin intermediul unei relații bazate pe respect și încredere reciprocă. Vezi dacă reușești să descifrezi și

regulile de aur ale fair-play-ului și să înveți cum interacționează câinii unii cu alții, în multe moduri diferite. Simplul act al jocului reprezintă un limbaj universal și o modalitate excelentă de a-ți începe călătoria spre a deveni fluent în limbajul câinilor.

Din dragoste pentru câini te va ajuta să răspunzi la o întrebare extrem de importantă – „Cum este să fii câine?” – și îți va arăta cum să îmbogățești viața câinelui tău și să-i oferi cel mai bun trai posibil, al cărui rezultat minunat nu va fi doar un câine fericit, ci și un stăpân fericit. Ce ar putea fi mai frumos decât această minunată stare de fericire comună – un câștig pentru toată lumea?

Marc Bekoff, PhD
Boulder, Colorado
marcbekoff.com

Autor al cărților:

Canine Confidential (De încredere canină)

Unleashing your Dog (Lasă-ți câinele liber) (cu Jessica Pierce)

Dogs Demystified (Câinii pe înțelesul tuturor)



Introducere

Cuvântul *geniu* derivă din cuvintele grecești și latinești care înseamnă „a procrea”, „a se naște” sau „a lua ființă”. Este înrudit cu cuvântul *genesis*. De asemenea, este legat de cuvântul *genial*, care înseamnă, printre altele, „vesel”, „propice creșterii”, „înviorător” și „jovial”. Combinarea acestor două seturi de definiții se apropie cel mai mult de înțelesul cuvântului *geniu*: potențialul dezlănțuit al cuiva, bucuria descoperită a cuiva, a da naștere bucuriei cuiva.¹

Cuvântul *geniu* a fost folosit, de asemenea, pentru a descrie un Border Collie extrem de talentat din Spartanburg, Carolina de Sud.

Care-i treaba?

Oamenii își iubesc câinii. Nu ne mai săturăm să-i vedem pe rețelele sociale, unde nu numai că au propriile conturi, ci și milioane de *followers*. Această atracție nu este doar pură superficialitate sau devotament față de câini. Doar *New York Times* a publicat aproape două sute de mii de articole despre câini, iar în prezent publică, în medie, unul nou la fiecare două zile. Știu aceste lucruri nu doar fiindcă sar ca apucatul de la o pagină la alta pe internet când e vorba de câini, ci și pentru că un membru al familiei mele a fost o cățelușă celebră la nivel mondial. Câteva articole din *New York Times* i-au fost dedicate în exclusivitate.² Celebritatea ei n-a fost construită în jurul frumuseții sau drăgălășeniei sale adorabile – chiar dacă avea din plin ambele attribute –, ci a fost rezultatul inteligenței sale.

Numele ei este Chaser.

Ea și tatăl meu, Dr. John W. Pilley Jr., au fost propulsați pe scena mondială în 2011, când cercetările lor revoluționare au devenit virale la nivel mondial. Oamenii nu se mai săturau de acest duo fermecător. Un profesor pensionar în vârstă de 84 de ani și câinele său în vârstă de șase ani au oferit lumii confirmarea științifică că iubiții noștri câini nu sunt doar mai inteligenți decât credem, ci semnificativ capabili de mult mai multe.

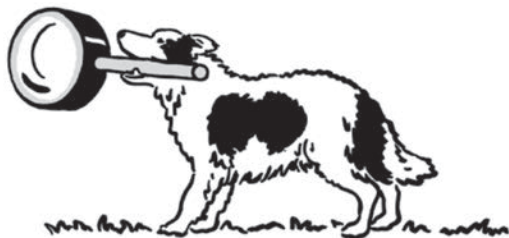
În calitate de co-dresoare, producătoare, colegă de cameră și fata cu apa, am avut acces la nume grele, recunoscute internațional, din lumea științei canine și, mai important, la mii de scrisori sincere de la oameni obișnuiți, iubitori de câini. Am înțeles că existau informații vitale de ambele părți ale baricadei și că fiecareia îi lipsea ceea ce avea cealaltă. Folosind-o pe Chaser ca element de legătură, vom găsi nu doar un teren comun, ci vom atinge niveluri mai înalte de cunoaștere.

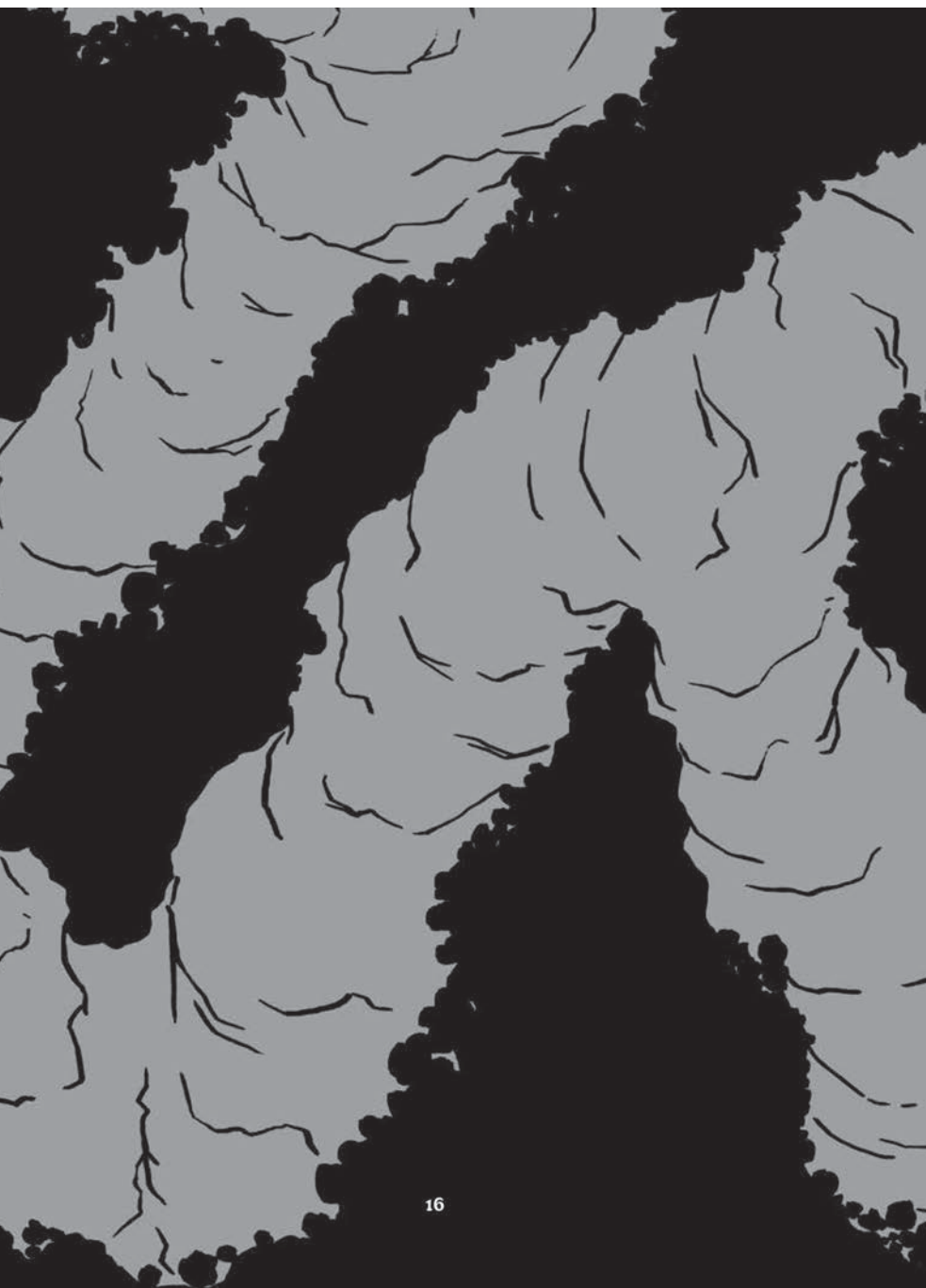
Cine-i câinele?

„Ea este Chaser, cățelușa pe care lumea a ajuns s-o cunoască și s-o iubească, un Border Collie, cel mai inteligent și mai frumos câine din lume.” Acestea nu sunt cuvintele mele; de fapt, este un citat dintr-un material de șase pagini despre Chaser, publicat în revista franceză *Paris Match*³, de către scriitorul Olivier Mahoney. Materialul urma unui articol despre John Travolta și – nu că ar conta cu adevărat – Chaser a primit paginile de la mijlocul revistei. De asemenea, a împărțit coperta revistei *National Examiner* cu Brad Pitt și pe cea a ziarului *Daily Mail* cu Katie Holmes. Chaser nu a fost îndrăgită doar de presa de larg consum; ea a apărut și în *New Scientist*⁴, în *NOVA ScienceNOW* și chiar în emisiunea de televiziune *60 Minutes*.

Chaser a fost într-adevăr extraordinar de inteligentă, dar mintea cu adevărat strălucită i-a aparținut omului din spatele câinelui.

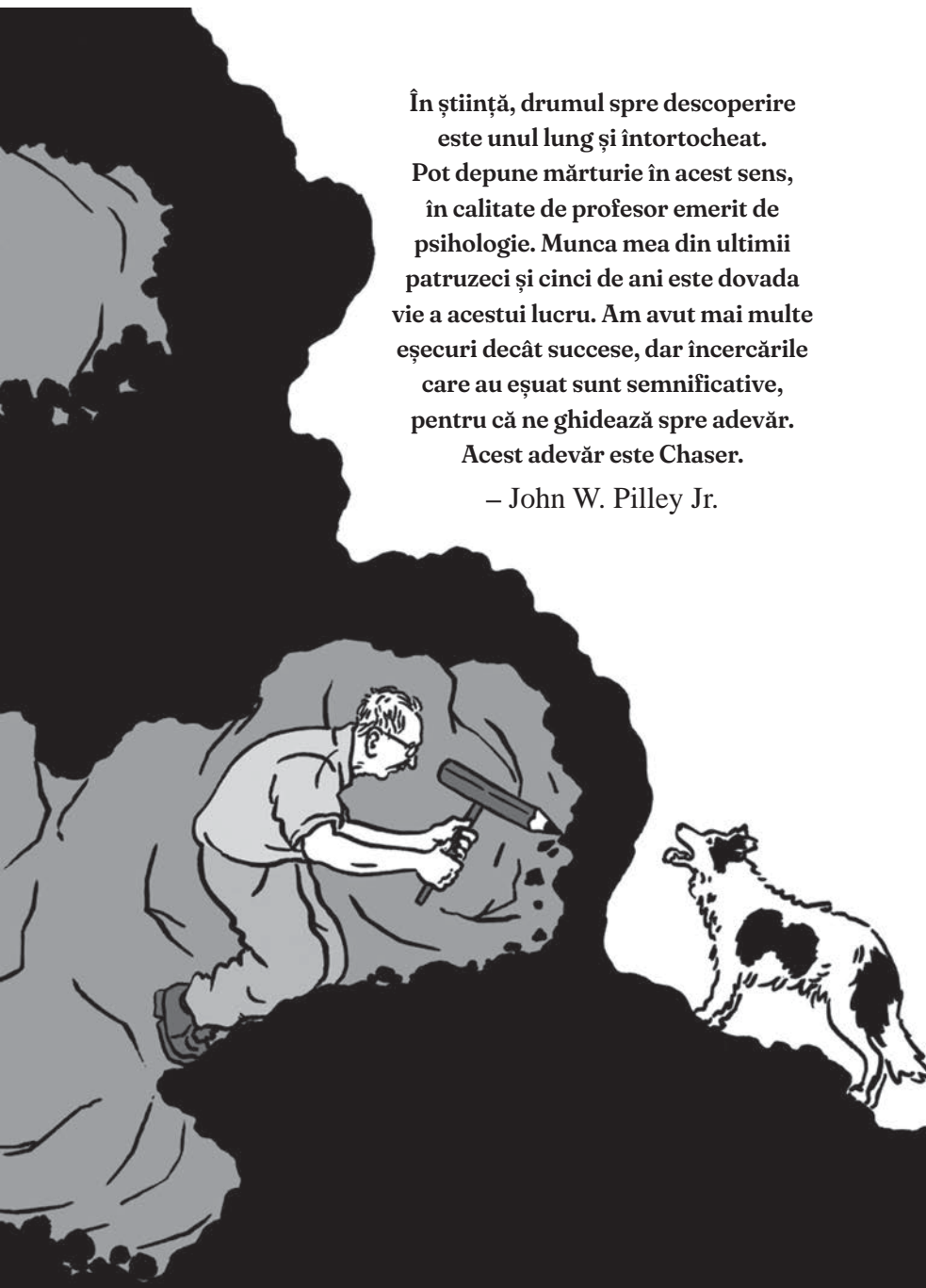
În iunie 2004, părinții mei, John și Sally Pilley, au adus acasă o cățelușă Border Collie în vârstă de opt săptămâni, care avea să devină un nou membru al familiei. De asemenea, era menită să devină noul partener de cercetare al tatălui meu. El și-a stabilit ca obiectiv să o învețe limbajul uman, un lucru de care se ferise în cei douăzeci și cinci de ani de lucru cu câini, în sala de curs și în laboratorul său de la Wofford College. A mărturisit că, deși câinii erau geniali, el nu era, dar de data aceasta lucrurile stăteau diferit. La șaptezeci și șase de ani, știa unde greșise și, Doamne, avea dreptate.





În știință, drumul spre descoperire
este unul lung și întortocheat.
Pot depune mărturie în acest sens,
în calitate de profesor emerit de
psihologie. Munca mea din ultimii
patruzeci și cinci de ani este dovada
vie a acestui lucru. Am avut mai multe
eșecuri decât succese, dar încercările
care au eșuat sunt semnificative,
pentru că ne ghidează spre adevăr.
Acest adevăr este Chaser.

– John W. Pilley Jr.

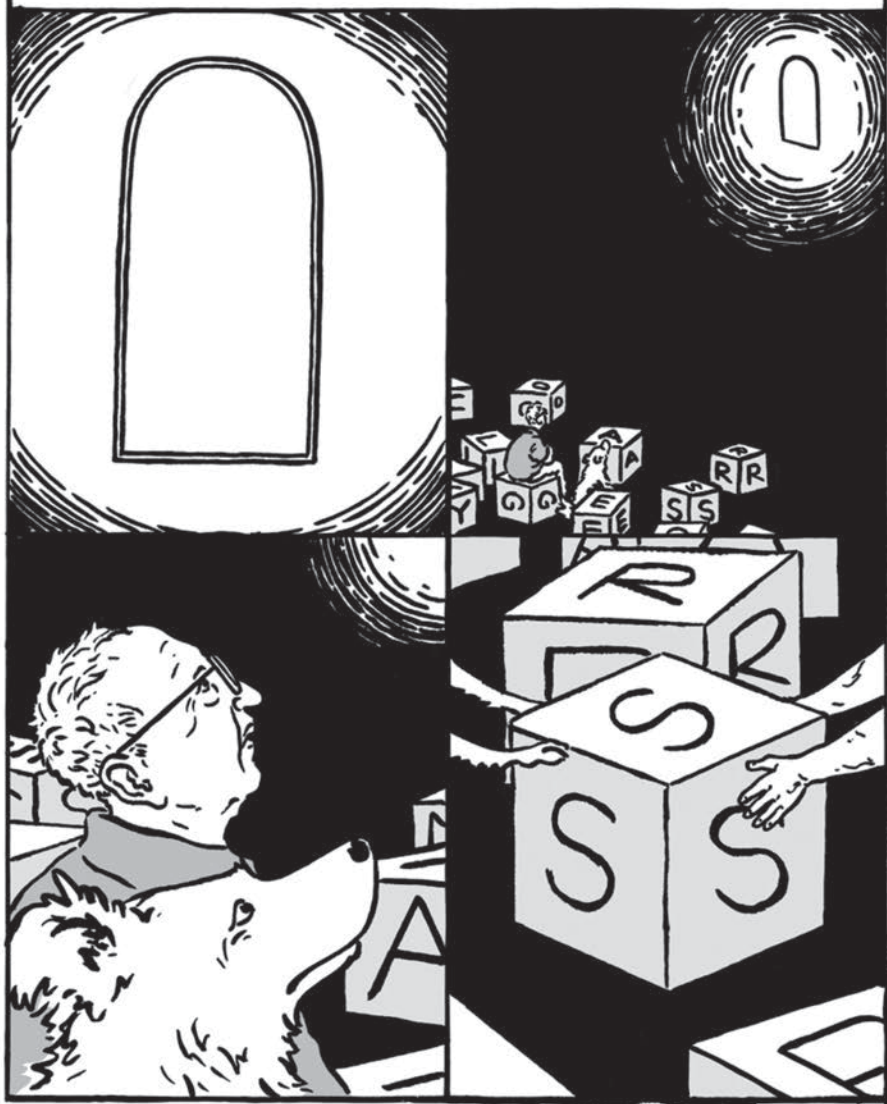




Șase ani mai târziu, acest duo format dintr-un câine carismatic și fermecător și un octogenar au luat lumea prin surprindere atunci când cercetarea lor științifică a fost publicată oficial în două reviste științifice, *Behavioural Processes* și *Learning and Motivation*, publicate de Elsevier*.⁵ Tatăl meu, un profesor emerit de psihologie, ieșit la pensie, a învățat-o pe Chaser numele a peste 1.022 de obiecte, care au fost jucăriile ei. De asemenea, a învățat în plus sute de alte nume, inclusiv nume de persoane și locuri, precum și substantive comune, verbe, adverbe și prepoziții, și sintaxa propoziției simple. Oficial, ea a avut cea mai mare capacitate de învățare testată a limbajului uman dintre toate animalele din lume, inclusiv primate, păsări și delfini. De atunci, ea a fost recunoscută de toată lumea drept cel mai deștept câine din lume, demonstrând, pe scena internațională, că câinii nu sunt doar mai inteligenți decât s-a crezut, ci și capabili de mult mai multe.

* Elsevier este o companie fondată în 1880 care publică literatură medicală și științifică. Este o parte a grupului Reed Elsevier. Are sediul în Amsterdam; are operațiuni în Marea Britanie, SUA și în alte zone. (n. red.)

Împreună, în calitate de învățăcei pe tot parcursul vieții, John Pilley și Chaser au descifrat codul de predare a limbajului uman la câini.







Metodologia a fost joaca.

Geniul lui Chaser a fost dragostea ei pentru joc și camaraderie, precum și afabilitatea ei. Geniul tatălui meu a fost dragostea lui pentru natură și predare și magnetismul său de a-și inspira „turma” de elevi. Mai importantă a fost convingerea lui că Chaser era deșteaptă, dar nu mai deșteaptă decât alți câini. El a arătat lumii că *modul* în care îi înveți îi face pe câini „să se scarpine” ca să învețe. Nu are legătură cu purecii.

Chaser este câinele nostru ghid pe parcursul întregii cărți, dar toți câinii sunt extraordinari și au un geniu înnăscut.

Eu pot s-o fac?

Înainte să îți fac cunoștință cu Chaser, trebuie să subliniez un lucru. Chaser nu s-a născut ca parte a unui experiment științific dement. Nu a fost programată sau selectată în avans pentru a învăța limbajul uman. În schimb, Chaser a crescut în casa părinților mei care au iubit-o, aici având loc călătoria ei, ca membru al familiei, alături de oameni ca și tine.



Ce-i drept, au existat câteva diferențe notabile care i-au influențat procesul de învățare, cum ar fi faptul că a locuit împreună cu un profesor emerit de psihologie și cu mama mea, o asistentă medicală grijulie. De-a lungul vieții sale, filozofia tatălui meu a însemnat învățare continuă, nelimitată, cu scopul de a căuta noi provocări semnificative la fiecare cinci ani. Toate acestea cu un câine lângă el.

Și mai intră în ecuație și trecutul ei. Chaser provine dintr-o familie de Border Collie de lucru*, recunoscuți pentru atenția lor față de oameni, mai ales la sunete și mișcări. Tatăl ei a fost importat de la o fermă din munții Scoției, având strămoși care fuseseră aduși pe lume și crescuți anume pentru a supraveghea oile și a duce la îndeplinire cerințele fermierului, identificând mișcări fizice și intonații verbale care nouă, muritorilor de rând, ne scapă.

Deși acești factori ar fi putut cu siguranță să influențeze universul inovator al celor realizate de Chaser, adevărul este că ea n-a fost vreun animal-minune. La fel ca orice alt membru din familia *Canis familiaris*, Chaser a fost un câine care avea multe trăsături comune cu alți câini de familie. Avea un stil elegant de a-și băga nasul prin gunoi, strângea din bot și mârâia la Bobby Sue (motanul familiei), nu era o mare fană a altor câini și, la drept vorbind, nu îi plăcea să-și împartă jucăriile. Chaser era un câine în toată regula.

* *Working dog*, în original. La început, existau doar câini de lucru, care erau destinați pazei sau vânătorii. Cu timpul, o parte dintre ei și-au pierdut utilitatea, însă au devenit companioni perfecți. Sunt ideali pentru apartament, principala lor utilitate fiind să ofere iubire. Alții s-au dezvoltat cu scopul de a-l ajuta în continuare pe om, și astăzi există câini de lucru diferențiați în funcție de scopul pe care îl au: câini polițiști, câini de pază, de sanie, de vânătoare sau câini folosiți pentru organizarea animalelor. (n. red.)

Chaser și realizările ei ne oferă o perspectivă cu privire la modul în care putem ajunge cu toții la acel nivel de comunicare de invidiat.

Vorbim despre tine și câinele tău.

Scopul nostru este să-ți oferim cheile de la regatul înțelegerii câinelui *tău*. Tot ce trebuie să faci este să canalizezi câteva caracteristici canine: curiozitatea și speranța. Acest duo insuflă viață păienjenişului din mintea fiecăruia. Câinii prezintă aceste trăsături în mod inerent; nu există un suflet mai plin de speranță și mai curios decât cel al lui *Canis familiaris*. Haideți să luăm o pagină din cartea lor „de joacă”. Filozofia tatălui meu era la fel de bogată și de melodioasă ca accentul său sudist: „Pentru a înțelege pe deplin orice lucru fundamental în viață, trebuie să experimentăm lumea în trei moduri. Prin știință, poezie și mitologie. Dacă omitem una dintre ele, cu siguranță vom pierde din vedere ceva important”.

Aceasta este moștenirea lui Chaser și a lui John Pilley.

Următoarele cuvinte au fost mantra lui, pe care i-a repetat-o de nenumărate ori lui Chaser, mie, surorii mele, Robin, și mamei mele, Sally, precum și tuturor elevilor săi. Ar fi vrut să știi că este valabilă și pentru tine și câinele tău:

„Hai, fetiço, poți s-o faci!”



De ce acum?

Nu greșim dacă spunem că anul 2020 a trecut ca tăvălugul peste noi. Pe mulți dintre noi ne-a lăsat, metaforic vorbind, singuri în întuneric, întrebându-ne când se va aprinde din nou lumina.

Vestea bună este că poți găsi lumina întotdeauna. Mama Natură are grijă de asta, aducându-ne lumină în fiecare zi, oferindu-ne răspunsuri, dacă știm ce să ascultăm și unde să căutăm. Însă nu te uita în jos și nici la vreun ecran! Dispozitivele, programele încărcate, munca, nenumăratele distrageri, mediile sociale și economice ne îndepărtează tot mai mult de adevărurile simple ale vieții.



Acum, mai mult ca oricând, avem nevoie de natură. Și este mai ușor decât crezi.

Suntem atrași de câini, o specie cu totul diferită de noi, o specie care nu arată ca noi, nu vorbește ca noi și nu gândește ca noi. Câinii sunt puntea care leagă lumea umană de lumea naturală. Ei fac parte din ambele lumi, iar acesta este unul dintre cele mai mari daruri pe care ni le oferă.